ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

Ч. 4 (116)

ШКІЛЬНА РАДА УККА Й ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ ПОРУЧАЮТЬ „ВЕСЕЛКУ" ДЛЯ ШКІЛЬНОГО ВЖИТКУ В ШКОЛАХ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Від наших маленьких читачок Христі й Таїси Галібей з Чікаґо отримали ми гарні листи. Ось що пише **Христя**: Дорога „Веселко"! Кожного місяця чекаю, коли Ти до мене прийдеш. Я ходжу до першої кляси й вмію читати й писати по-українськи. Мій братчик Данилко дуже любить слухати, як я читаю йому „Веселку". Він вивчив багато віршиків напам'ять. Ми маємо велику збірку цікавих книжок. Па, „Веселко"!

А ось лист від **Таїси**: Дорога „Веселко"! Минулого літа я їздила на вакації в гори, а цього літа поїду на пластовий табір, бо я вже новачка. Маю сім років і ходжу до другої кляси. Люблю читати цікаві оповідання про дітей і звірят і розв'язувати загадки. „Веселка" мені дуже подобається. Посилаю передплату на 1964 рік.

Відповідь **Редакції**: Дорогі Христю, Таїсо й Данилку! Щиро радіємо, що Вам „Веселка" подобається й Ви пильно її читаєте. Добре, що вмієте читати й писати по-українськи, що призбируєте власну бібліотеку. Данилко, як підросте, напевно також навчиться української грамоти. Вітаємо Христину з її вступом до пластового юнацтва, а всім Вам бажаємо успіхів у Вашій шкільній праці!

ЯКІ ЦЕ ПТАШКИ?

а) Сидить птах на білих горах і з мертвого живого дожидає.
б) З домика малий гість вийде і більш туди не зайде.
в) Плавала, купалася, а сухенька зосталася.
г) Маленький, сіренький, по гаях літає, уночі співає.

ЯКІ ЦЕ ЗВІРЯТКА?

а) У дуплі зимою спала
І хвостом себе вкривала,
А прийшла весна —
Скаче по соснах.

б) Довгі вуха, довгі ноги
І сіреньке хутро в нього,
Він живе лише на волі —
Скаче, бігає по полі.

Уклав Б. Данилович

ДИВНА КРИНИЦЯ

Не звичайна в нас криниця,
Не звичайна в ній водиця.
Тягнуть воду не відром,
А простим собі пером...

ЗАГАДКА-НЕДОМОВКА

Я ловлю комах, жучків,
Ще й біленьких червячків.
У вирій я не літаю,
На піддашші хатку маю,
Цвірінь! — сів я на хлівець,
А зовусь я . . . .

ХТО ВОНА?

Лиха зима сховається,
А сонечко прогляне,
Сніжок води злякається,
Тихенько тануть стане, —
І здалеку бистресенько
Вона до нас прибуде,
Кому-кому любесенько,
А дітям більше буде.

Леонід Глібів

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА БЕРЕЗЕНЬ ц. р.: **ЩО ЦЕ?** а) Картопля; б) картопля; в) яма; г) пір'їна. **ХТО ВОНИ?** Пальці. **ХТО ЦЕЙ МАНДРІВНИК?** Слимак (равлик). **ЩО ЗА ДИВО?** Дзеркало. **ЯКА ЦЕ КВІТКА?** Пролісок. **ВІДПОВІДЖТЕ!** Земля.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka," P. O. Box 346, Jersey City 3, N.J., U.S.A.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Юрія Козака. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

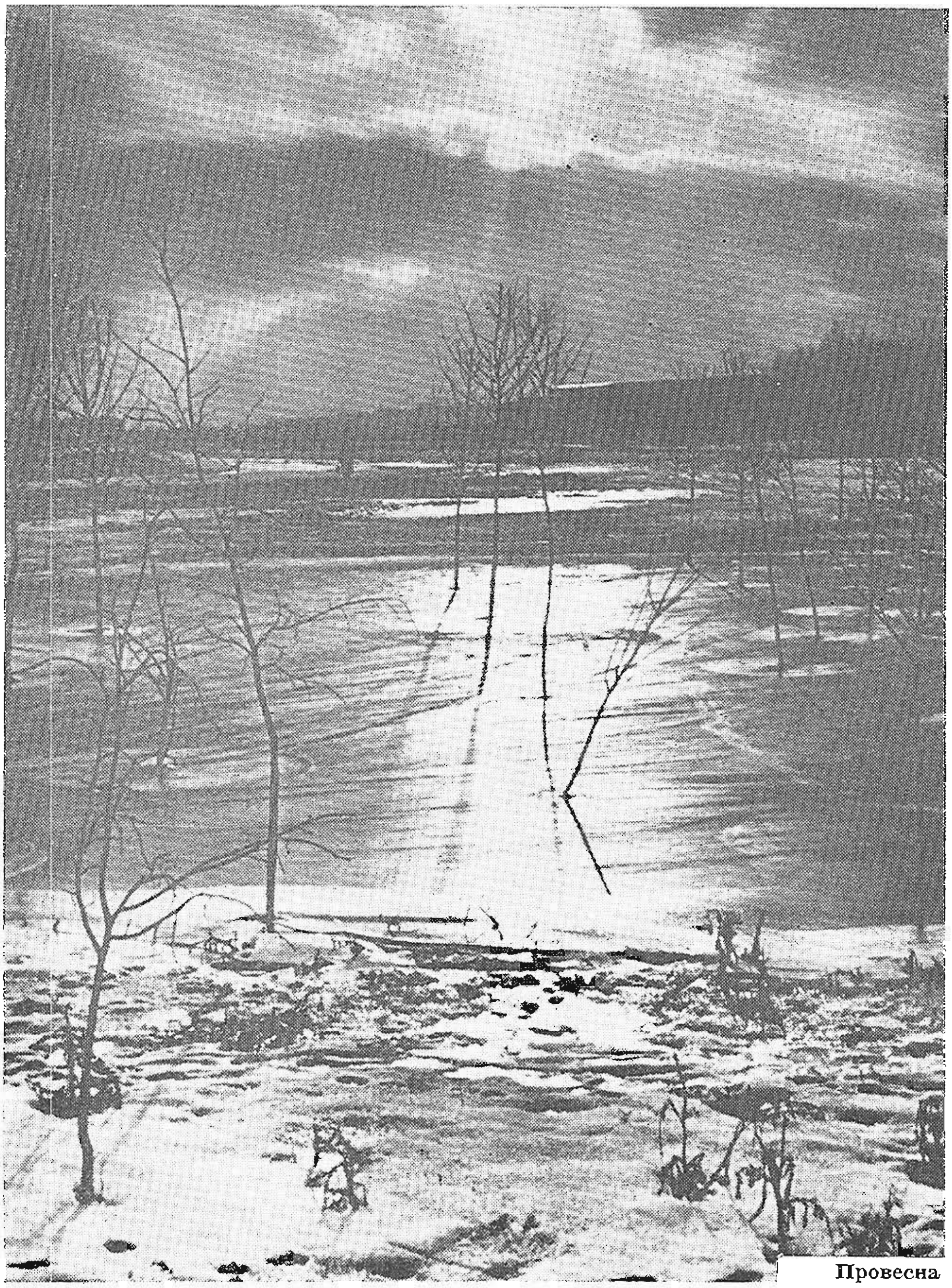
"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street — Jersey City, N. J., 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Юрій Козак — Бабуся „Свобода" й унука „Веселка"

Наталя ЗАБІЛА

ВЕСНЯНЕ ПРИБИРАННЯ

Весна у квітні встала зрання:
— Ану, почнімо прибирання! —
Пішла вона в ліси й садки,
Заглянула в усі кутки.
Тут вітерець прибіг поспішно,
Здмухнув все листячко торішнє,
З усіх доріжок і стежок
Повимітав брудний сніжок.
Лісовички, узявши щітку,
Росою землю миють швидко,
А хмари, в небі пливучи,
Готують для миття дощі.
Дрібні хмаринки враз надбігли
І так протерти сонце встигли,
Що аж дивуються усі
Весняній сонячній красі!
Лелека в небі побувала,
Веселку там намалювала,
А жайворонки й журавлі
Вже сіють квіти по землі.
Все зацвіло, засяло зрання —
І тим скінчилось прибирання!

Провесна

ВЕСНА

Бурхливая річка
Вже кригу ламає;
Весела веснянка
Далеко лунає.
Сніги розтопились,
Злилися струмками,
Земля молодіє
І вкрилась квітками.
З чужої чужини,
З далекого краю
Пташки прилетіли
До рідного гаю.
Гаї всі і луки
Піснями озвались,
Веселе проміння
З небес засміялось.

ВЕСНЯНКА

Гей, ви, дітки чорнобриві,
Все веселі, жартівливі,
Хутко, хутко у садок,
Зілля там нарвем, квіток!

Хутко ж, хутко у садок,
Там сплетем собі вінок
І веснянку заспіваєм,
Веселенько погуляєм!

СОНЕЧКО

Коли сонечко пригріє,
Потечуть струмки,
Вся земля зазеленіє,
Зацвітуть квітки —
Підем ми тоді з тобою
В ліс на цілий день,
І натішимось весною
І послухаєм пісень!

Роман ЗАВАДОВИЧ

РОЗМОВА З ПТАШКОЮ

**Заспівай мені, пташечко, пісню,
Заспівай-розкажи край вікна,
Чи прокинулись проліски в лісі,
Чи полями вже ходить весна.**

**Заспівай мені вранці на вітці,
На добридень мені щебечи,
Розповідж, чи пелюстки на квітці
Розвинулись сьогодні вночі.**

**А увечері сядь на калині,
На добраніч мені заспівай,
Щоб згадались пісні солов'їні
Там — далеко, де рідний мій край.**

**Хоч і гарно в гайку коло річки,
Будь зі мною, пташино дрібна,
Звий гніздечко собі невеличке
На бузку коло мого вікна.**

Осип ЗАЛЕСЬКИЙ

ЦІКАВЕ ПРО ПТАХІВ УКРАЇНИ

ОДУД

Кому не до вподоби наші милі пташки, крилаті співаки? Любимо слухати їхній спів, нас манять їхні гарні убрання — пір'ячка. Тільки лихі й погані люди не люблять їх.

Отож, розкажемо про деяких пташок, що живуть на землях України. Поза Україною їх не всюди можна зустріти серед природи, хіба у зоологічних садах, а мертвих — у музеях. Українці люблять птахів, за вийнятком хижаків, що завдають людям шкоди, вбиваючи курей, каченят, гусенят та іншу домашню птицю. Про птахів згадується в багатьох українських народних піснях, усі вони дуже цікаві, а деякі веселі-жартівливі.

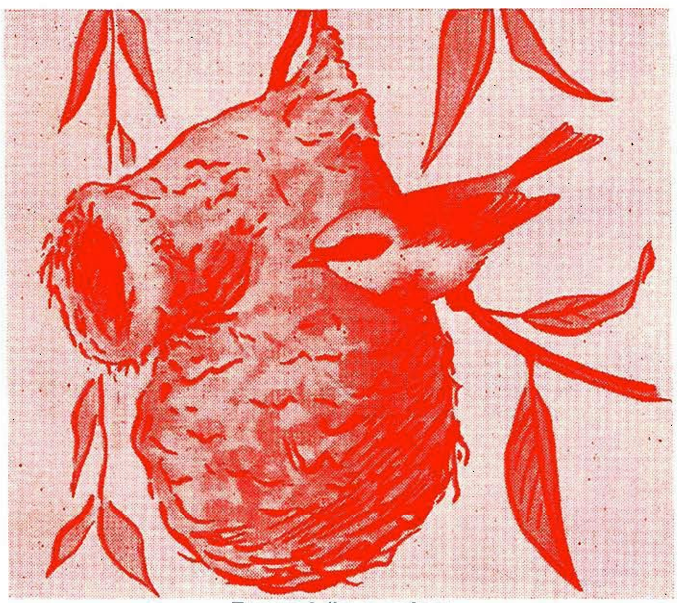

Одуд

О д у д — подекуди називають його „вудвуд" — це птах завбільшки з малого голуба; на голові має чубок з бронзового пір'я із чорними цятками. Він може складати й розкладати того чуба, мов віяльце. Шия і груди в одуда також бронзові, а крила і хвостик чорні з білими пружками. На землях України можна його бачити від квітня до вересня, бо це перелітна птиця і на зиму вона відлітає в теплі краї.

Звідки взялася така смішна назва в нього? Її придумали люди, наслідуючи голос цього птаха, бо він, бігаючи по землі, гуде, немов вимовляє „од-дуд" або „вуд-вуд". Живе він на пастівниках, де пасуться корови, коні, але любить підлісні околиці, бо будує гніздо в дуплах дерев. Живиться комахами, жучками та червячками, що їх добуває з землі довгим тонким дзьобиком. У дуплі дерева, низько при землі або у заглибинах між корінням будує простеньке гніздо, в якому самичка складає 5-7 яєчок. Думаєте, що до такого гнізда при землі можуть легко дістатися вороги і знищити яєчка або молодих птахів? Це тільки так здається, бо одуд хитрий і порадливий. Самичка видає із залоз свого тіла дуже неприємний запах, подібний до запаху часнику, і тому такі тварини, як коти, тхорі, куниці й лисиці, здалеку обходять гніздо одуда. Так то птахи вміють охороняти своїх малят від ворогів.

РЕМЕЗ

Ремез і його гніздо

Не тільки люди будують собі гарні доми-житла. Роблять це й тварини, а дуже добрими архітектами при будуванні своїх хатинок-гнізд є пта-

хи. Серед них є такі, що їх люди називають ткачами. Птахи-ткачі тчуть матерію, з якої роблять не одяг, а гніздо для своїх діток. Одна порода таких ткачів-будівничих живе на південних землях України. Це — ремези. Р е м е з — мала пташина завбільшки горобця, але вміє збудувати велике й майстерне гніздо. Будує вона це гніздо з волокон рослин, із сухих стебелин трави, вплітаючи між ними пух з насіння дерев і рослин.

Гніздо ремеза має вигляд мішечка з отвором угорі. Тепло і м'яко в ньому, мов у дитячому ліжечку. Прив'язане це ліжечко-гніздечко до тоненької галузки дерева, що стоїть над водою. Думаєте, що не дуже безпечно будувати гніздо на галузці над водою, бо молоді ремезенята можуть випасти з гнізда й утопитися? Так думають люди, і тому навіть у народній пісні співають: „Ой ремезе, ремезочку, не вий гнізда над поточком..." Та ремези мають свій розум і знають, що роблять. Ось до гнізда хоче дістатися куниця, щоб поживитися молодими пташками. Підкрадається по тонкій галузці, та галузка не може вдержати тяжкого звірка, згинається, і куна падає у воду. Після такої купелі в неї вже нема бажання підкрадатися до гнізда.

ОЧЕРЕТЯНКА

Будівничим-ткачем є також сіропера о ч е р е т я н к а, пташка не більша за горобця. Живе вона серед комишів-очеретів, що ростуть на мокрих місцях. Очеретянка зв'язує чотири стебла

Очеретянка

очерету довгими сухими листочками водних рослин і сплітає з них немов кошичок. Всередині вистелює його мохом, там зносить яєчка, а потім виховує молодих очеретянок. Вітер рухає очеретом і колише малих пташенят. І ворогам не легко туди дістатися, бо гнізда майже не видно серед густого очеретяного гущавника, а по тонких стебелинах важко вилізти до гнізда.

ЛАСТІВКА

Є серед птахів ще й інші інженери-будівничі. Це л а с т і в к и, дуже працьовиті малі пташки. Вони увесь день літають в повітрі, ловлячи комах. В Україні живуть три породи ластівок: ластівка-

Ластівка-віківка

вікнівка, зверху чорна, з білим пір'ячком на грудях; ластівка-димарка з темними, немов задимленими грудьми, і сіра ластівка-берегулька.

Ластівка-вікнівка, повернувшись у квітні з теплих країв, вибирає місце для гнізда в кутку під дахом, звичайно близько вікна (тому й зветься вікнівка). З мокрої землі робить маленькі кульки, змішує в дзьобику землю з своєю слиною та й ліпить гніздо на стіні будинку. Гніздо виглядає, мов шапочка, обернена верхом униз. Угорі гніздо має отвір, яким пташка входить досередини. Вона вистелює гніздо пір'ям і волосками, що їх збирає на землі, щоб малим ластів'ятам було м'яко. Ворог не може дістатися до гнізда, бо як же лізти по стіні, ще й у куток під дахом?!

Та є такі ліниві птахи, що не будують гнізда. Адже краще без праці й клопоту взяти собі чуже! Це наші добрі знайомі, горобці. Буває, такий підступний горобчик підгляне, як ластівки нема дома, та й залазить у її гніздечко, щоб там поселитися. Коли ластівка побачить, що в її гнізді сидить непрошений гість, починає на нього кричати. Та горобець нахабний і впертий: сидить і цвірінькає, немов насміхається з ластівки.

Тоді ластівка скликає своїх подруг. Злітаються ластівки, кожна приносить грудочку глини і разом замуровують нечемного влізливця.

П о я с н е н н я - с л о в н и ч о к : Х и ж а к — тварина або птах, що живиться м'ясом інших тварин (за винятком мушок, хрущиків чи хробаків (beast of prey або bird of prey); **о д у д** — hoopoe; **л а с т і в к а** — swallow; **ч у б о к** — forelock, topknot; **в і я л о** — вахляр (fan); **ч а с н и к** — garlic; **о ч е р е т** — rush; **к у н а, к у н и ц я** — marten; **н а х а б а, н а х а б н и й** — причепа, влізливець (impudent, impertinent); **п а с т і в н и к, п а с о в и с ь к о, п а с о в и щ е** — порослий травою простір, на якому пасеться худоба (pasture ground); **д у п л о** — отвір у стовбурі дерева внаслідок спорохніння (hollow of a tree); **з а л о з а** — gland.

СІМДЕСЯТ ЛІТ

Вже бабусеньці „Свободі"
Сімдесят минуло літ —
Це ні трохи їй не шкодить,
І вона собі виходить
У погоду й непогоду,
Як давно, щодня у світ.

І заходить в кожну хату
З українськими людьми,
Щоб читали в будень, свято
Новинок-вісток багато,
Щоб не сміли забувати,
Хто такі і звідки ми.

Внучечці її „Веселці"
Сповнюється десять літ,
Тож із ручкою на серці,
Кинувши забави й герці,
У веселковій ковертці
Шле бабусеньці привіт.

До „Свободи" в Джерзі Сити:
„Замість в'язанки квіток,
Просимо, прийми привіти
Й побажання довго жити,
Не старіти — молодіти

ВІД „ВЕСЕЛКИ" І ДІТОК

БАТЬКО „СОЮЗ", БАБУСЯ „СВОБОДА" Й УНУКА „ВЕСЕЛКА"

(З нагоди 70-ліття Українського Народного Союзу й „Свободи" та 10-ліття „Веселки")

Кожний із вас напевно відзначав якесь родинне свято — день народження, іменини, ювілей дідуня чи бабусі. У цей день збираються всі члени родини, сходяться приятелі й знайомі, щоб спільно відзначити радісну подію.

Такі події бувають не лише в родині, але й у загальногромадському та національному житті. Діється це тоді, коли ціле громадянство, вся нація відзначає ювілей якоїсь заслуженої чи людини, чи установи або роковини якоїсь визначної події в житті народу.

І тепер скрізь в ЗДА й Канаді українці відзначають урочисто 70-ті роковини Українського Народного Союзу (УНС), найбільшої та найстаршої громадсько-національної установи в Америці. Разом із тим відзначається 70-ліття першого й найстаршого українського щоденника поза межами Рідного Краю — „Свободи", що його видає УНС, та 10-ліття дитячого журналу „Веселка", що також є виданням УНС.

УНС — це найстарша, найбільша та найбагатша українська забезпеченево-допомогова установа не тільки в Америці, але й у всьому світі. Вона має 84 тисячі членів і 28 мільйонів долярів майна. Але УНС це не тільки асекураційна установа, побудована на братсько-допомогових основах. Він також веде широку громадську, національно-політичну, культурно-освітню, виховну й видавничу діяльність. Він бореться за права українського народу серед інших народів світу. Коли в 1918 р. відновилася Українська Держава, УНС уживав заходів перед американським урядом, щоб визнав її й дав їй допомогу в боротьбі з московським большевизмом. Після війни УНС ставав не раз в обороні прав українського народу під різними окупантами. Допомагав матеріяльно різним установам на Рідних Землях, зокрема „Рідній Школі", „Просвіті" та молодечим організаціям, як „Сокіл", „Січ", „Пласт". Коли над Рідним Краєм шаліла друга світова війна, УНС знову вів акцію допомоги численним скитальцям, які мусіли залишити рідну землю. В українському житті Америки й Канади нічого не діється без участи й допомоги УНС. Через своїх представників і членів УНС заступлений у проводах усіх найважливіших українських установ, організацій і товариств. УНС призначає поважні дотації на українські народні цілі й потреби.

Заходами УНС вийшло багато вартісних книжок про Україну українською й англійською мовами — „Історія України" М. Грушевського по-англійськи та праці про Україну проф. Меннінґа, Чемберлена й інших. Недавно появилася перша Англомовна Енциклопедія Українознавства, що вийшла у видавництві Торонтського університету коштом УНСоюзу.

УНС є власником великої й гарної відпочинкової оселі „Союзівка" в Кетскільських горах. Ця оселя є не тільки місцем вакаційного дозвілля, але й важливим культурним осередком. Щотижня в літніх місяцях відбуваються тут імпрези з участю наших визначних артистів — співаків, музиків, акторів, танцюристів, образотворчих мистців. УНС поставив на „Союзівці" пам'ятник Т. Шевченкові роботи світової слави українського різьбаря Архипенка і пам'ятник гетьманові І. Мазепі роботи різьбаря С. Литвиненка. Збудовано тут каплицю в гуцульському стилі для українців-католиків, ведуться заходи побудувати каплицю для православних. УНС започаткував спра-

ву встановлення пам'ятника Т. Шевченкові в столиці ЗДА — Вашинґтоні.

Не забуває УНС і про дітей та молодь. Від початків свого існування УНС і його відділи вели широку культурно-освітню діяльність, організуючи хори, драматичні самодіяльні гуртки, танцювальні групи, музичні ансамблі. Заходами УНС поставали українські школи, курси, виходили книжки для дітей і молоді та шкільні підручники. В 1914-17 роках УНС видавав журнал для дітей „Цвітка" ("Floweret"), що був старшою сестричкою „Веселки". Тепер завдяки УНС-„Свободі" маємо гарно ілюстрований і цікавий журнал „Веселку" та книжечки з „Бібліотеки „Веселки". Кожного року на „Союзівці" відбуваються дитячі відпочинкові табори й ведуться курси українознавства для молоді. Тут також відбуваються літні й зимові спортові змагання.

Тому недарма УНС називають „батьком", а „Свободу" „бабусею". Вони справді, як добрі батьки й бабусі, опікуються своїми дітьми й унуками. Тому й українські діти повинні бути вдячні ювілятам за все те, що вони впродовж свого 70-ліття зробили й роблять для добра дітвори. Заспіваймо „Многая літа" УНСоюзові й „Свободі", а „Веселці" побажаймо гарного росту збільшенням кола її читачів-передплатників.

В. Б.

Пояснення-словничок: установа — institution; асекурація — забезпечення (insurance); скиталець — вигнанець, людина, що змушена була покинути свою батьківщину, втікач (refugee, displaced person); дотація — грошова підмога на добродійну чи культурну ціль (grant); дозвілля — відпочинок, сполучений з корисною розвагою (recreation, amusement, holiday); самодіяльний — аматорський, непрофесійний, з замилування, з власної спонуки (amateurish, hobby); ансамбль — група акторів, музик, співаків (ensemble, company).

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

З ВЕРТЕПОМ І ЗВІЗДОЮ НА „ВЕСЕЛКУ"

Два братіки Андрійко і Юра Мончак з Монтреалю, Канада, разом із своїми батьками ходили під час Різдвяних свят з вертепом і звіздою колядувати на пресовий фонд „Веселки". Вони наколядували $78.91.

Про їхнє колядування написала до „Веселки" пані Софія Барабаш, бо Андрійко й Юра ще маленькі й самі не змогли цього зробити. Андрійкові тільки п'ять з половиною років, а Юрчикові всього три роки.

Пані Барабаш, у дім якої загостили наші колядники, пише:

Андрійко й Юра морозу не бояться. Що їм мороз! У них кожушки, як у зайчиків, здоровенні, теплі рукавиці на пов'язці, щоб не загубились, на ногах канадійські чоботи-снігівці. Та й колядників усі радо вітають, запрошують у теплу хату, а тут треба роздягнутися та показати вишивані сорочки, гуцульські киптарі (короткі кожушки) й дзьобеньку (гаптовану й вибивану кораликами торбину), в якій схована книжечка записувати „коляду".

Юра тримає звізду, а за поясом у нього велика ліхтарня. За міхоношу в них тато — буває, що, крім грошей, дехто дає ще й горішки чи бублики. Мама помагає колядувати. Не думай, „Веселко", що зробити вертеп і приготовити виставу так легко, як написати листа до Тебе! Кілька тижнів до Різдва тато Андрійка й Юри, пан Мирон Мончак, почав майструвати вертеп. Він був поділений на дві частини. На першому поверсі справжня сцена з завісою. Дзвонить дзвіночок, завіса розсувається і на сцені появляється образ Різдва Христового. Колядники (Андрійко, Юра й мама) колядують старовинну коляду „А у того хазяїна". Друга дія відбувається внизу. До цієї дії колядники використали „Школярський вертеп", написаний і зілюстрований ЕКО'м (Едвардом Козаком), що був надрукований у січневому числі „Веселки" за 1957 р. Всі дійові особи-ляльки були зроблені й одягнені за ілюстраціями ЕКО. Андрійко говорив за школярика, бабу Ягу й цигана, Юра — за чортика, козака й зозулю. Наприкінці сценки, коли появилися два школярі-колядники зі звіздою, обидва братіки говорили спільно. Всі глядачі, мов зачаровані, дивилися на вертеп. Здавалося їм, наче були вони на далекій рідній землі — Україні.

Чи знаєш, „Веселко", чому Андрійко й Юра такі пильні й сміливі хлопчики? А тому, що вони ходять до садочка-світлички й до передшкілля „Рідної Школи" на Роземавнті, що провадить їх матуся.

Від Редакції: Редакція „Веселки" щиро дякує своїм маленьким передплатникам-друзям Андрійкові та Юрі і їхнім Батькам за їх труд, посвяту й прихильність до журналу. Редакція вдячна так само пані Софії Барабаш за її гарний допис і за пожертву на пресовий фонд „Веселки", яку вона склала від себе й від своїх внуків Зеня й Мартусі Левицьких. Коляда Андрійка й Юри послужить прикладом для інших читачів нашого журналу. Сподіваємося, що на наступне Різдво знайдеться більше охочих, які підуть з вертепом і звіздою прославляти Новонародженого, а разом із тим прислужаться гарній цілі — розбудові дитячого журналу „Веселка".

ДОВЖИНА УКРАЇНСЬКИХ РІК

Усі знаємо, що найбільша і найдовша ріка України Дніпро. Його довжина — 1.418 миль (1 миля дорівнює 1 кілометрові і 609 метрам). А ось довжина інших рік, що частинно чи повністю пливуть українською землею: Дін — 1.125 миль, Тиса — 876, Дністер — 852, Десна — 700, Дінець — 634, Прут — 525, Прип'ять — 494, Бог (інакше Південний Буг) — 475, Буг — 454, Кубань — 453, Сян — 276 миль.

Найбільша ріка у світі це Ніл в Африці — 4.160 миль; друга величиною це Амазонка в Бразилії — 3.900 миль.

Г. ЧОРНОБИЦЬКА *Ілюстрація І. БРИКОВИЧА*

ОБМИНАЙ КАЛЮЖУ!

Не спочину я ні трішки,
доглядаю лялю хвору.
Змокли в неї ручки й ніжки,
бо в калюжі серед двору
набирається водички
в черевички й рукавички.

А тепер у лялі кашель
і болить голівка дуже,
та не плаче, тільки каже:
„Обминатиму калюжу!"

Володимир МАЦЬКІВ *Ілюстрації В. ЗАЛУЦЬКОГО*

ПРИГОДИ ЗАЙЧИКА КЛАПОВУХА

III

Прийшло тепле літо. Зайчик Клаповух був уже доволі великий. Про пригоду з ласичкою забув би давно, якби вухо не звисало трохи в один бік. Але це його не турбувало. Він був молодий і повний сил; навчився від матері багато життьових мудрощів. Знав, де шукати доброї їжі, вмів передбачати небезпеку, знав способи рятунку, міг знайти добру криївку під час дощу чи бурі, а головне — мав добрі ноги.

Мати щораз менше звертала уваги на своїх дітей, бо знала, що вони дадуть собі раду в світі. Все ж таки, коли вони бігали на пашу, не спускала їх з ока.

На городі гайового росла молода капуста, на якій саме почали в'язатися головки. Зайчики вирішили, що капуста ще смачніша від конюшини, і почали ходити до неї не тільки вночі, але й удень.

Це не сподобалося гайовому.

— Зайці роблять мені шкоду, — говорив він, — мушу їх відстрашити.

Гайовий поставив на городі курінь і запровадив туди своїх псів. Зайці про це нічого не знали. Клаповух вибрався, як звичайно, на лісничівку, щоб підкріпити свої сили, а за ним побігла вся його родина. Дали зубам роботу.

Почули пси, як хрустить капуста на зубах у зайців, та й кинулись із гавканням проганяти непрошених гостей. Клаповух не раз чув песяче гавкання і вже звик до нього. Заїдав капустицю, аж вуха тряслись. Нараз побачив перед собою роззявлену пащу, озброєну гострими зубами. Миттю пустився навтікача. Три великі псиська кинулись за ним.

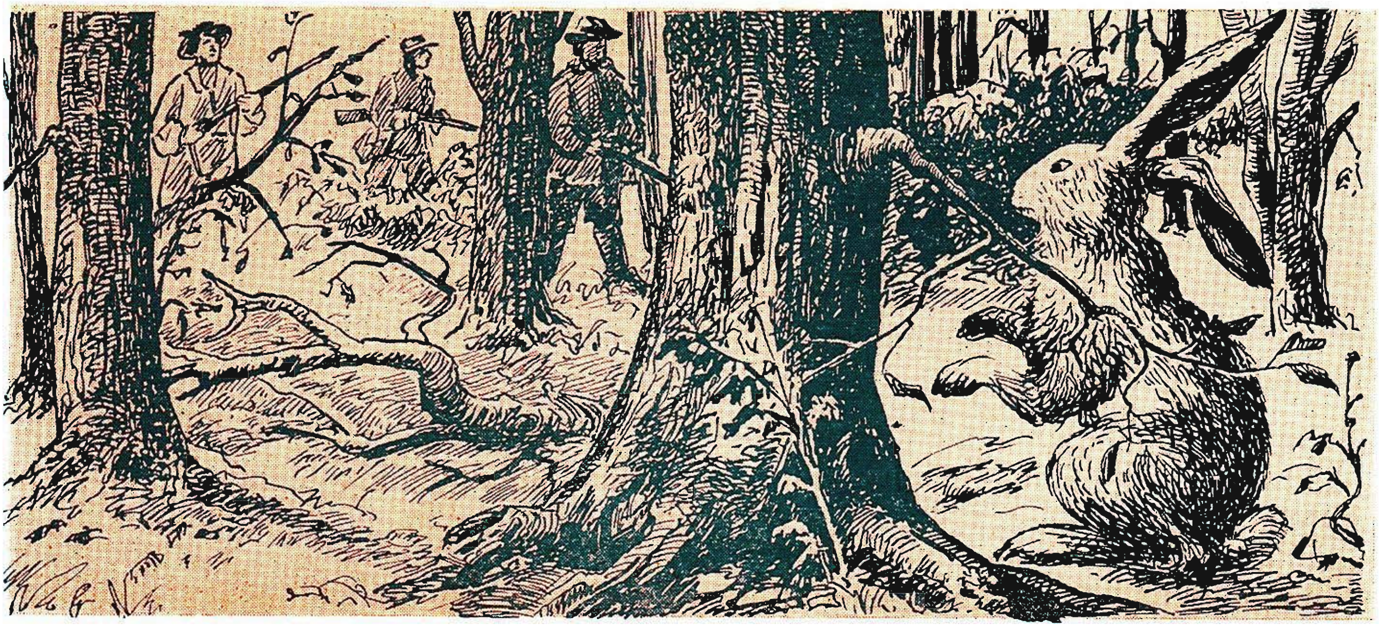
Біг Клаповух щосили. Скочив направо, скочив наліво, а пси за ним. Біда!

— Мамо, рятуйте! — зойкнув, але мами не було. Гнався, мов вітер, та ніяк не міг відірватись від погоні. Сили почали слабнути. Хоча вживав усіх заячих хитрощів, позбутись ворогів не міг. Нараз побачив, що ліс кінчається, а за лісом зеленіє відкрите поле. Завертати — пізно!

„Тепер доведеться пропасти!" — подумав Клаповух.

Зробив ще кілька скоків і натрапив на рів. Не думаючи довго, стрибнув у рів і завмер. Це сталося так швидко, що собаки цього не догледіли. Вони перескочили через рів і погналися далі. Скориставши з цього, Клаповух вистрибнув із схованки і пропав у гущавині лісу.

IV

Надворі холоднішало. Дні ставали коротші. До лісу почали заходити люди.

Пригода з псами зробила Клаповуха обережнішим; не довіряв уже нікому і кожному стрічному сходив з дороги.

Собача погоня загнала його далеко від родини. Блукав по лісі вдень і вночі, але потрапити до своєї родини не міг.

Клаповух став майже дорослим зайцем, умів порадити собі в усякій потребі, але радо зустрівся б із своїми рідними. Щоправда, зустрічав багато інших зайців, але приязни не заводив ні з ким. Багато їв, бо на полях росло ще чимало смачних рослин. Його кожушок став грубший і тепліший.

Раз запримітив Клаповух, що ліс наче поріддшав. На землі лежало багато листя, а на деревах і кущах було його щораз менше.

„Де ж тепер сховатися в небезпеці? — подумав. — Що далі робити? Може деінде в лісі краще?"

І він почав шукати кращого. Але в кого питати поради? Йому пригадалась добра й мудра мати, що вміла завжди допомогти. Сів під безлистим кущем і думав:

„Як то недобре, що я був такий зарозумілий тоді, в капусті гайового! Якби я зважив на перестрогу матері і вчасно зійшов собакам з дороги, був би жив разом із своєю родиною. А так в очі біда заглядає..."

Та годі було направити помилку.

**
*

Засвистів вітер у безлистому галуззі. Припекло морозом. Їжі ставало щораз менше. Клаповух не міг знайти собі місця у великому лісі. Якась незнана тривога гнала його то сюди, то туди. Інші зайці також були неспокійні. Передчуття чогось страшного висіло в повітрі.

Деколи здалека було чути постріли. Хоч Клаповух не знав, що воно таке, відчував, що від них треба утікати якнайдалі.

Одного холодного ранку почув Клаповух у лісі якісь дивні крики. Мабуть, там було багато людей. Вони кричали, свистали й ударяли чимсь об стовбури дерев. Робилося лячно... А крики наближались. Клаповух схопився й побіг від тих несамовитих голосів. Ось-ось скінчиться ліс. За лісом — широке поле. Там буде, мабуть, спокійніше.

Нараз гримнув постріл. Клаповух, не думаючи довго, завернув і побіг просто на людей. Позаду лунали постріли.

Ось уже перед ним люди. Кричать, галасують. Клаповух побачив вільний прохід між двома кущами і з усієї сили кинувсь туди. Проскочив людський ланцюг і вбіг у спокійнішу смугу лісу.

Пізніше довідався, що того дня багато зайців утратило життя з рук стрільців. Вони були розставлені під лісом і стріляли звірину, яку з лісу виганяли наганячі своїми криками.

V

Падав білий холодний пух. Падав і падав. Клаповух присів біля безлистого куща. Вся земля вкрилася цим холодним пухом. Клаповух відчув пекучий голод.

Де тепер шукати їжі? Де б не рушився, всюди на снігу залишалися сліди, показуючи ворогам дорогу, куди пішов заєць. Клаповух перешукав усі поблизькі кущики, оглянув стовбури де-

рев, шукаючи сухої травички чи примерзлого листочка.

Клаповух знав, що деякі старі зайці бігають увечері в поле, а вранці вертаються в ліс. Не знаючи, що там дітється, вирішив піти за прикладом старших. Стрибаючи услід за якимсь старим зайцем, вибіг на поле. За горою було село. Якраз туди поскакав старий заєць, а Клаповух за ним. Біля одної хати в саду було багато дерев, деякі перев'язані соломою. Старий заєць почав гризти кору яблуневих галузок, що звисали над засніженою землею.

„Якщо це їдять інші, можу їсти і я," — подумав і почав гризти тверду й терпку кору. Попоївши трохи та заспокоївши голод, став розглядатися довкола. Переглянув стовбури дерев, перев'язані соломою, але тверда солома не була краща за кору. Підійшов ближче хати й побачив біля одного дерева сіно. Покуштував. Яке ж воно смачне!

Хотів з'їсти все відразу. Аж нараз щось ухопило його за ногу. Холодний біль розійшовся поза шкірою.

„Тепер мені кінець!" — подумав.

Люди навмисно поклали на примату смачного сіна, а в ньому поставили пастку. Та Клаповух не хотів ще вмирати. Рвонувся з усіх сил і — зашморг урвався.

Годі описати, яка велика радість огорнула зайця, коли він опинився знову в лісі! Оглянув ногу, на якій висів ще шматок зрадливої петлі. Смикав петлю зубами та дряпав другою ногою. За хвилину пощастило скинути петлю.

Урятувався ще з одної біди.

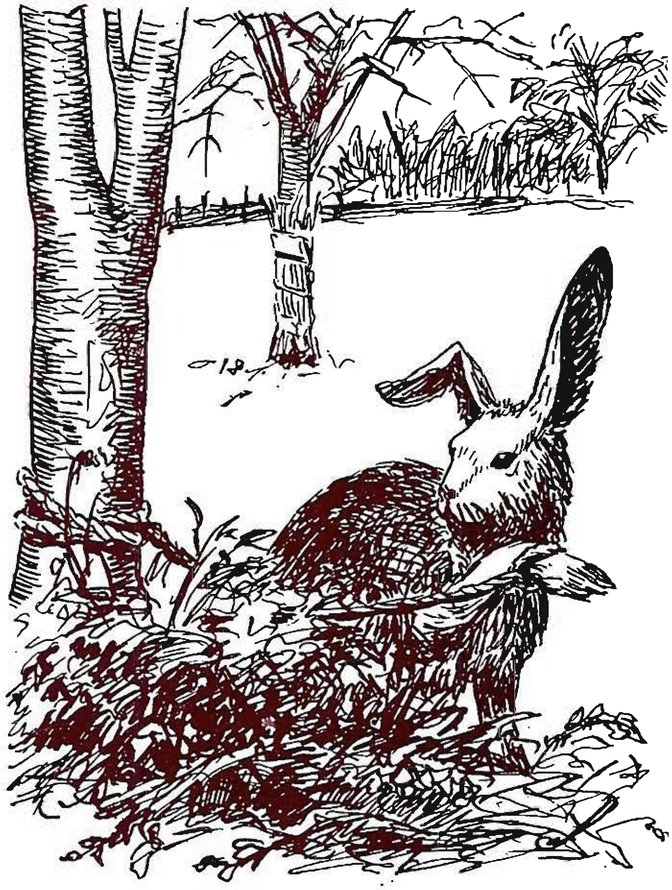
* * *

За довгу важку зиму Клаповух набідувався немало. Часто голодував, не раз утікав від людей, не раз мав діло з собаками, майже чудом врятувався від лисячих зубів. Чатували на нього куни, сови, яструби й інші вороги, та все це щасливо пережив. Гнаний голодом, забігав у село, щоб поживитися чимсь біля повіток та стоділ, а то, шукаючи смачніших стеблин, присідався до загат, що ними люди обтулювали хати від морозу.

Став уже зовсім дорослим, сильним і відважним зайцем, дармащо праве вухо трохи звисало набік.

Був досвіток. Клаповух знайшов на лісовій дорозі жмуток сіна, що його, мабуть, хтось загубив з саней. Яке ж воно смачне та запашне! Наївся досхочу, а опісля сів на узліссі, роздивляючись по засніжених полях.

Нараз почув десь недалеко уривчасті, нечувані дотепер вигуки: гу-гу-гу-гу... Це його дуже здивувало. Відчув потребу повторити ці вигуки. Підняв мордочку вгору, надув губи, і з його горла понеслося таке ж уривчасте „гу-гу-гу-гу"!

А люди в селі, почувши ці звуки, говорили:

— Буде скоро весна, бо зайці вже гугукають.

Личинка — лярва або кукла комахи; **ліщина** — кущ, що родить дрібні ліскові горішки; **гайовий** або **побережник** — сторож, що доглядає лісу чи гаю; **молодняк** — молодий ліс; **пастка** або **сильце** — прилад, що його наставляють люди на тварин, щоб їх спіймати.

ДЛЯ ЦІКАВИХ ПРО ЦІКАВІ СПРАВИ

ЧОБОТИ-ВЕЛЕТНІ

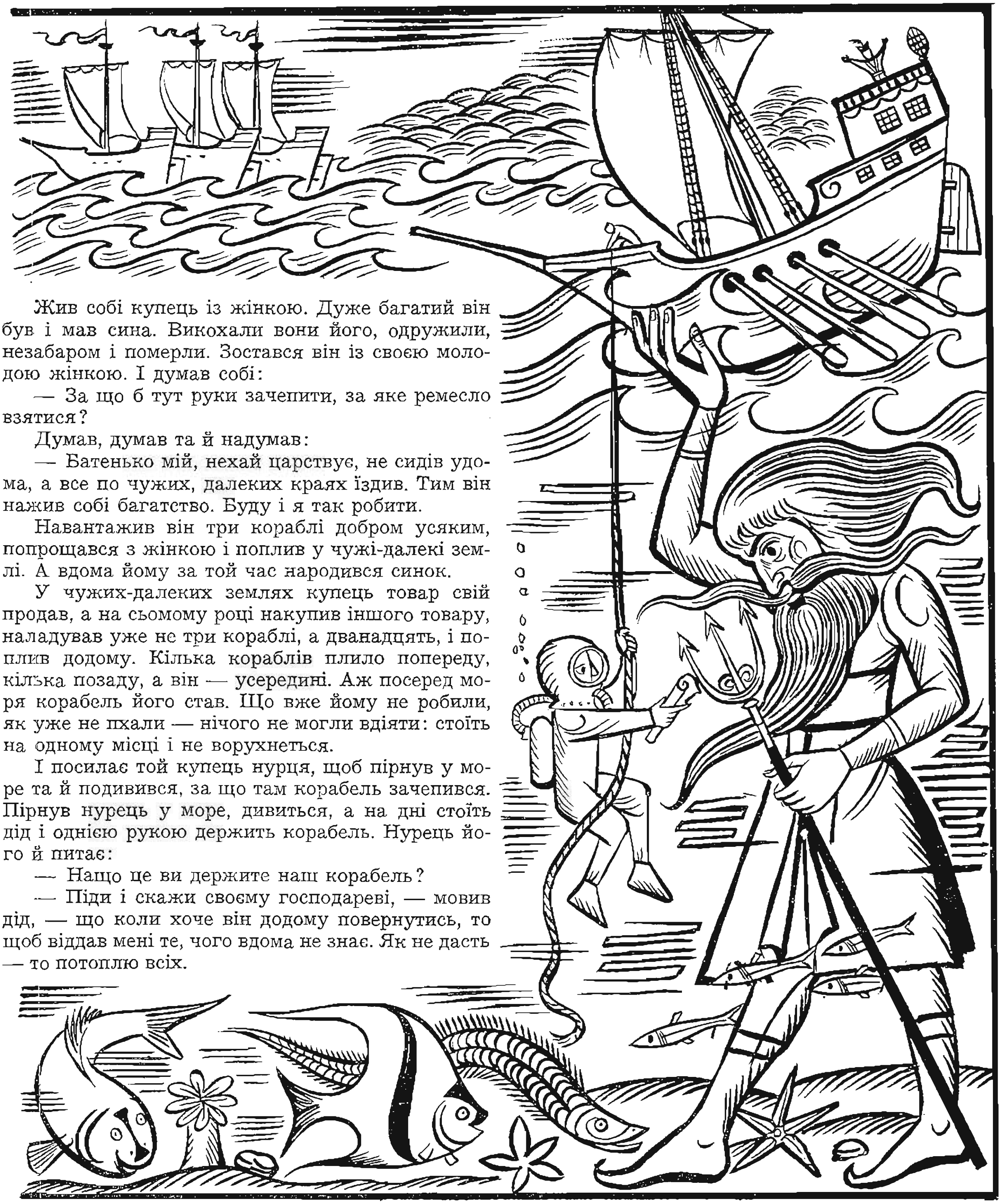
Якби ви побачили такий чобіт, то здивувалися: як бочка! В ньому можна з головою сховатися! Колись кілька таких чобіт пошив один англійський швець для слонів. Ці чоботи замовили не слони, а їх власник, індійський магараджа — для парадного виходу слонів. Швець довго ходив до зоопарку, щоб вивчити форму слонових ніг. Потім йому прислали міру ніг магараджових слонів, і він пошив це незвичайне взуття.

РИБА-РИБАЛКА

У Тихому океані живе „морський чорт" — незвичайна риба з широченним ротом. „Морський чорт" дуже вправний рибалка. Але рибу ловить він не ротом, як інші водні хижаки, а „вудкою". Зариється в мул на дні, а нагорі залишає лише „вудку" — подібний до червяка паросток, що є в нього на спині. Клюне рибка на цю „вудку" — і зразу опиниться в пащі „морського чорта".

ПРО МОРСЬКОГО ЦАРЯ І ЙОГО ДОЧОК

(Українська народна казка з ілюстраціями П. Холодного)

Жив собі купець із жінкою. Дуже багатий він був і мав сина. Викохали вони його, одружили, незабаром і померли. Зостався він із своєю молодою жінкою. І думав собі:

— За що б тут руки зачепити, за яке ремесло взятися?

Думав, думав та й надумав:

— Батенько мій, нехай царствує, не сидів удома, а все по чужих, далеких краях їздив. Тим він нажив собі багатство. Буду і я так робити.

Навантажив він три кораблі добром усяким, попрощався з жінкою і поплив у чужі-далекі землі. А вдома йому за той час народився синок.

У чужих-далеких землях купець товар свій продав, а на сьомому році накупив іншого товару, наладував уже не три кораблі, а дванадцять, і поплив додому. Кілька кораблів плило попереду, кілька позаду, а він — усередині. Аж посеред моря корабель його став. Що вже йому не робили, як уже не пхали — нічого не могли вдіяти: стоїть на одному місці і не ворухнеться.

І посилає той купець нурця, щоб пірнув у море та й подивився, за що там корабель зачепився. Пірнув нурець у море, дивиться, а на дні стоїть дід і однією рукою держить корабель. Нурець його й питає:

— Нащо це ви держите наш корабель?

— Піди і скажи своєму господареві, — мовив дід, — що коли хоче він додому повернутись, то щоб віддав мені те, чого вдома не знає. Як не дасть — то потоплю всіх.

Виринув нурець і сказав усе це купцеві. Купець став пригадувати, що у нього вдома є. Усе, все пригадав. Усе знає, тільки не знає, що в нього народився син, що вже тому синові сім літ, що ходить уже до школи і читати навчився. Тож посилає купець нурця в море:

— Скажи тому дідові, що віддаю йому те, чого вдома не знаю.

Пірнув знову нурець і переказав це дідові.

Дід відказує:

— Не вірю на слово. Хай дасть мені записку, своєю кров'ю написану.

Купець мерщій урізав пучку і своєю власною кров'ю написав записку, що віддає, мовляв, дідові те, чого вдома не знає, та й послав з нею нурця.

Узяв дід записку, пустив корабель, а сам з тією запискою пустився до того міста, де жила купцева жінка з сином. Підкинув записку на дорозі, а перед тим на ній приписав:

„Тебе, добрий молодче, віддав мені твій батько на послугу. Оце записку видав, своєю кров'ю написану. Та ти цим не турбуйся, бо не зараз я тебе візьму, а тоді, як сповниться тобі вісімнадцять літ. Тоді кидай свого батька-матір і йди до мене".

Купців син, як ішов зі школи, підняв записку, прочитав та й каже:

— Ну, нічого робити. Батенькового слова мені не ламати.

* * *

Аж ось купець з дванадцятьма кораблями до свого міста прибуває. Усі родичі і жінка його і син ідуть його зустрічати. Як побачив він свою милу, обняв її, поцілував, а сина й не запримітив, що той до нього руки простягає. А як побачив, запитав своєї жінки:

— А це що за хлопчик?

— Та це, дружино моя, синочок наш, що народився, як ти поїхав.

Тоді купець здогадався, кого він віддав дідові, що здержував корабель. Зідхнув і промовив:

— Отак же!

Син зараз догадався, чого його батенько засумував, та й каже:

— Не журіться, татусю. Ще не зараз мене від вас візьмуть. Ще багато років проживу я з вами.

А мати, ще нічого не знаючи, питає:

— Та що це ви балакаєте, що я й не розчовпаю?

Вони їй розповіли. Дуже сумували батько та мати. І вже так жаліли свого сина, так кохали його! Не життя йому було, а рай.

А як сповнилось хлопцеві вісімнадцять років, сказав він батькові та матері:

— Сушіть мені сухарики. Час уже йти до діда на послугу.

Насушили вони йому сухариків, поскладали у торбинку, попрощались та й пустили.

Ішов, ішов він і дійшов до моря. Дивиться: на березі стоїть кущ рясно-рясно всіяний червоними ягідками.

А це була калина.

Коли це бачить хлопець, аж летить одинадцять качок, а позаду й дванадцята. Летять якраз на нього. Він чимдуж під кущ та й сховався. Спустились ті одинадцять качок якраз коло нього на березі, обернулися красними дівицями та й стали купатися в морі. Скупались і полетіли.

Прилітає задня, дванадцята. Прилетіла і обернулась дівицею, найкращою над усі. І також стала купатися. А купців син вискочив з-під куща, схопив її одежу та й заховався знов. Вона, як уже викупалась, глип сюди, глип туди — нема одежі. Ото й каже:

— Хто є тут? Як стар чоловік — будь мені рідний батенько; як стара жінка — будь мені рідна матінка; як середній чоловік — будь мені рідний братік; а як молодий чоловік — будь мені вірна дружина!

Тоді купців син вийшов з-під куща та й віддав одежу. А вона зраділа, що й не сказати, бо перед нею стояв такий козак, що кращого й у світі не знайти.

— Хто ти? — питає.

— Я такий і такий. Їхав мій батько по морю, а старий дід і зупинив його корабель; сказав батькові, що як не віддасть того, що вдома не знає, потопить його і всіх його людей. Батько не знав, що вдома сталося, що я народився, і віддав мене. Так оце я йду тепер до того діда на послугу.

— От і добре! — каже дівчина. — Той сивий дідусь, що держав корабель, то мій батенько. Нас у нього дванадцять. Може ти й бачив, що летіли наперед мене одинадцять качок: то все мої сестри. Це дідусь хоче мене з тобою одружити. Та тільки гляди: перехитруєш — добре буде тобі, а не перехитруєш — лихо буде тобі. Буде твоя голова на палі висіти так, як висить там уже одинадцять. Дідусь мій хотів усіх своїх дочок одружити, та з усіх одинадцяти молодців не знайшлося ні одного, щоб перехитрував дідуся. Пропали всі.

І показує дорогу, куди пройти до діда.

— Іди цією дорогою: іди, йди, поки не дійдеш до стежечки, що звертає вліво. Підеш тією стежечкою, іди, йди, поки дійдеш до такого місця, що усе вкрите гадюками. Ти не бійся — іди, та не озирайся, вони тобі дорогу дадуть. Оглянешся — з'їдять. Дійдеш до такого місця, що вкрите все зві-

добре — кинув. Мені треба з нею вік звікувати!" На третій раз уже виведи мене. Тепер прощай, моя дружинонько мила!

І полетіла.

***

Він і пішов, куди йому його мила показувала. Прийшов до двору дідового, де два леви були прив'язані. Як тільки побачили вони його, так і кинулись з ревом. Він на них як крикне:

— Мовчіть, люті звірі! Я йду до дідуся на послугу!

І пропустили вони його. Прийшов до дідового будинку, та як замахнувся своєю булавою, як гупнув у двері, так вони й розлетілись.

— Хто там? — кричить з будинку дід.

— Це я прийшов до вас, дідусю, на послугу!

— Пора, пора, козаче! Ну, ходімо ж, вибереш свою суджену. Та гляди, не вибереш — до тих одинадцяти голів, що теліпаються на коляці, дочеплю твою дванадцяту.

— Авжеж, дідусю, ваша воля.

І пішли. Вийшли на леваду. Там стояли всі дванадцять, усі, як одна. Купців син відразу примітив свою суджену, але не подав виду. Пройшов раз — не вибрав.

Дід і каже:

— Що ти даремно ходиш? Хіба не сподобав ні одної? Вибирай швидше.

— Е, ні, дідусю: це не яблуко з яблуньки зірвати: добре — з'їв, а недобре — кинув. Мені треба з нею вік звікувати.

Пройшов і вдруге — теж не вибрав. На третій раз пройшов купців син і вивів свою милу.

— Ну, добре, хай же вона буде тобі навіки.

Заручили їх і відгуляли весілля. Дідусь наладував молодим золота та срібла дванадцять кораблів, і попливли вони до батька та до неньки.

Як приїхав купців син, на радощах запросили гостей і справили друге весілля.

І я там був, мед-вино пив, по бороді текло, а в рот не попало.

Пояснення-словничок: **Викохати** — виплекати, виростити, виховати (bring up, raise); **зачепити руки** — взятися за діло, до праці (to get to work, start working); **нехай царствує** — нехай з Богом спочиває, хай перебуває в царстві небесному (rest in heavenly peace, reing in Heavenly Kingdom); **нажити багатство** — придбати багатство, доробитися, забагатіти (to get rich); **ворухнутися** — рушитися (to move); **нурець** — людина, що поринає під воду (diver); **мерщій** — негайно, зараз (at once, immediately); **пучка** — м'який кінець пальця (finger tip); **родич** — свояк, кревний (kin); **розчовпати** — догадатися, зрозуміти (to understand); **рясний** — густий, вкритий густо овочами, ягодами, квіттям (thick, dense, plentifull); **страшенний** — тут: величезний (immense, huge); **задній** — тут: останній (the last one); **глип сюди-туди** — глянути, дивитися, кидати оком сюди-туди (to cast a glance); **перехитрувати** — показати себе розумнішим, чи второпнішим від когось іншого (to outwit, outsmart); **дати дорогу** — зійти комусь з дороги, поступитися, пропустити кого (to clear the way); **хороми** — двір, палата (mansion); **чаклувати** — займатися чародійством (to be sarcerer, wizard); **вістовий** — посланець (messenger); **суджена** — наречена (bride); **прийматиса за діло** — братися до діла, діяти (to act); **закаблук** — обцас (heel); **гримати** — тут: насварити, накричати (to scald, rebuke); **вік звікувати** — прожити вік в доброму й злому (to spend the life); **гупнути** — сильно вдарити (to batter); **подати вид** — показати по собі, зрадитися (inadvertatly, give oneself away, betray oneself).

ПИЛЬНІ ЧИТАЧІ „ВЕСЕЛКИ"

На світлині бачите передплатників і пильних читачів „Веселки" Дарусю й Ромка Матушкевичів з Вілмінґтону, Дел.

КУТОК РОЗВАГ

ОДИН ЧОВЕН НА ТРЬОХ

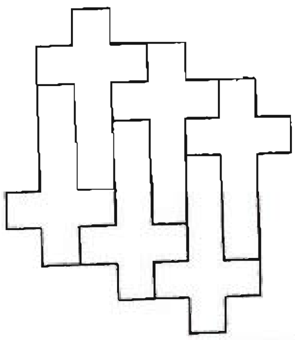
Троє спортовців мають один човен. Вони хочуть, щоб кожен з них міг користуватися ним, коли завгодно, але щоб ніхто чужий не міг його взяти. Тому човен стоїть на ланцюгу й замикається трьома замками. Кожен спортовець має ключ тільки від одного замка, а ланцюг все таки може відімкнути цим ключем.

СПРОБУЙТЕ

У квадратній залі спробуйте розставити вздовж стін 10 крісел так, щоб біля кожної стіни стояло крісел порівну.

ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ В „КУТКУ РОЗВАГ" ЗА БЕРЕЗЕНЬ

ТЯЖКЕ ЗАВДАННЯ ЗОЛОТАРЯ

Тут показано, як золотар зробив із листа золотої бляхи 6 однакових хрестиків.

ВИПАДОК У МУЗЕЇ

Відповідь директора музею була: Ніхто за три роки до смерти Т. Шевченка не міг цього передбачити.

рюками лютими. Ти йди, не озирайся — вони тобі дорогу даватимуть. Як пройдеш уже на місце, побачиш наліво, на леваді, хатку на курячій ніжці. Ти йди туди, там я живу. Ну, а тепер прощавай, моя дружинонько!

Сказала це, обернулась качкою і полетіла.

**
*

Пішов купців син тою дорогою, що показала йому його мила. Ішов, ішов, дійшов до стежечки. Пішов стежечкою, дійшов до того місця, що гадюками було вкрите. Пройшов це місце, найшов на таке, де повно звірів було. Ішов теж сміливо, і вони дали йому дорогу. Як вийшов уже на поляну, як побачив хатку на курячій ніжці, так радісно йому стало. Прийшов до тої хатки: стук-стук у віконце. Вийшла його мила, повела в хатку, нагодувала й напоїла. І розказує йому:

— У нашого дідуся, як я вже казала тобі, нас дванадцять. Сам він живе у пишних хоромах і чаклує, а нас порозсилав навкруги себе на дванадцять миль сестру від сестри. Усі ми живемо в таких хатках на курячих ніжках. Ну, тепер тобі, моя дружино, пора спати. Скоро вже прилетить вістовий від дідуся. Гляди ж, як прилетить, то ти не кажи нічого, мов і нема тебе в хаті.

Та й поклала його під лавку і світло погасила.

Тільки но вони задрімали, летить під вікно вістовик і кричить:

— Наказував дідусь, щоб на завтра ви всі були дванадцять, лице-в-лице, одежа-в-одежу, черевики-в-черевики, і щоб у кожної було по золотому прутові, бо приїхав уже дідусів зять! — І полетів.

— Ну, тепер, моя дружино, треба за діло приматися, — каже купцевому синові його суджена. — Це на тебе чекає дідусь.

Скувала йому золоту булаву і каже:

— Іди по тій і по тій дорозі. Дійдеш до залізних воріт, там будуть прив'язані два леви. Як кинуться вони на тебе, ти закричи: „Мовчіть, люті звірі! Я йду до дідуся на послугу!" — вони й пропустять. Як прийдеш до дверей, замахнися булавою і вдар їх, щоб розлетілись. Дідусь закричить: „Хто там?". А ти відказуй: „Я, дідусю, я! Іду до тебе на послугу". Тоді він поведе тебе туди, де ми будемо у ряд виставлені й усі, як одна: і лицем, і одежею, і черевиками. А я буду стояти третьою від краю, і в мене на лівій нозі буде закаблук на бік скривлений. То хоч з першого разу пізнаєш мене, пройди раз і вдруге, та придивляйся до кожної. Дідусь буде на тебе гримати, щоб швидше вибирав суджену, а ти відкажи йому: „Е, дідусю, це не яблучко з яблуні зірвати: добре — з'їв, не-

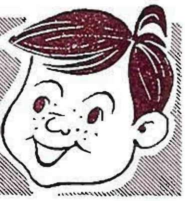

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Ю. КОЗАКА

МАРУШКА-ЧЕПУРУШКА і ЛЕСЬ-ПОБІГДЕСЬ

ВИГІДНИЙ ЛЕСЬ

У вітальні між двома вікнами від вулиці стоїть софа, вкрита темнозеленою покривкою. Поруч стоїть фотелик, найменший із усіх фотелів і крісел цілого дому. Він призначений для Лесевих і Марусиних гостей, їх одноліткiв.

Буває, що Лесь після того, як побіг десь і вернувся додому, втомлений погонею за м'ячем або гонитвою на ковзанах, присуває фотелика ближче до софи, сідає чи навіть лягає впоперек софи і кладе ноги на фотелика. Десь він це бачив — у кіні, чи в телевізорі, чи у стрижія — і каже, що це дуже вигідний „винахід".

— А, соромсь! — каже бувало Марушка, поглядаючи на брата, що розтягнувся від софи до фотеля. — Хіба ти старий дідусь, що шукаєш аж такої вигоди?

— Не турбуйся! — відповідає Лесик. — Дідусь такого не втне: в нього ноги тяжкі і трусяться. Це вміють тільки дорослі мужчини.

І „дорослий мужчина" Лесик ще вигідніше вмощується на своїй лежанці.

Але Лесь — відома річ! — не любить нічого ставити на своє місце. Якби не Марушка, то не тільки книжка з татової бібліотеки чи хліб із шафи з харчами, чи пляшка содової води з холодильника, але й фотелі у вітальні може й до кінця світу стояли б на тому самому місці, де їх Лесик поставив і відрікся. Але ні, часом Лесик сам це робить — та це буває завжди тоді, як Марушки нема вдома, а тато прийде з міста, стане біля порога і говорить:

— А це що за непорядок? Лесику, ану — все на своє місце!

І бідний Лесь мусить усе заносити чи пересувати на своє місце . . . Ох, ох!

Одного суботнього надвечір'я тато пішов на збори, мама в кухні приготовляла на завтра обід, а Марушка у своїй кімнатці писала шкільну задачу. Лесь прийшов із змагань у відбиванці, і йому закортіло полежати на софі. У присмерку він любив трохи помріяти. Скинув спортові черевики, присунув фотелика і, поклавши на нього ноги, розлігся на софі.

Та не довго мріяв, бо в кутку задзвонило, і Лесик пішов до телефону. Потім зайшов до кухні передати мамі, що завтра буде нарада в жіночому товаристві, взувся в хатні капці і при цій нагоді з'їв червоне яблучко від дядька з фарми.

Та ось на вулиці загуркотіло авто — видно, що скоро їхало, і нараз заскреготіло, заскиглило й запищало так, як це завжди буває, коли водій хоче його раптом зупинити.

— Що це, акцидент? — крикнув Лесь і кинувся бігцем з кухні до вітальні, щоб поглянути у вікно.

У вітальні вже було зовсім темно, але вікна ясніли світлами з вулиці. Скорими кроками попрямував Лесь до вікна, але не добіг . . . Спершу наступив правою ногою на спортові черевики і спотикнувся. Ліва нога була б його, може, врятувала від упадку, але справу попсував капосний фотелик. На нього налетів Лесь з усього маху, перевернув, і обидва разом упали на софу.

У вітальні загуло, затріщало і гримнуло, мов би валився дім. Злякані мама й Марушка навпередки побігли до вітальні і, коли ввімкнули світло, побачили сумний вид.

Фотель лежав догори ногами, софа була приперта до стіни, черевики порозбігалися у протилежні кутки кімнати, а Лесь лежав на софі і тримався за коліно.

На щастя, нікому з них нічого не сталося — фотель не зламав собі спини і софа не запалася, хібащо Лесь трохи потовкся, а на килимі залишився слід, куди запорола ніжка від софи.

Лесь мусів вислухати „реферат" від мами. Та чи це все його чогось навчило?

Пояснення-словничок: Покривка — покривало (cover); **надвечір'я** — час над вечором, коли вже смеркає (twilight); **ковзани** — skates; **капці** — виступці, пантофлі (slippers); **капосний** — докучливий (harmful).

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА

BOHDAN, KOZAK-SORCERER — UKRAINIAN TALE

РОЗДІЛ XXII: ЧАРІВНЕ ЗІЛЛЯ

CHAPTER XXII: THE WONDROUS HERBS

— Я вже знаю! — гукнув характерник. — Ти доторкнувся чарівного зілля, що лікує рани. Ось воно!

"Now I know!" — the sorcerer called out. "You have touched the wondrous herbs that heal wounds. Here it is!"

— Пильнуй коней, а я подивлюся, чи нема тут ще того лопушшя! — Богдан зник у гущавині Чорного лісу.

"Keep an eye on the horses, and I'll see if there is any more of this burdock!" Bohdan disappeared in the thicket of the Black Forest.

У гущавині щось велике, слизьке міцно обкрутилося довкола Богданових ніг.

— Гадюка! — крикнув Богдан і впав на землю.

In the thicket, something big and slimy wound itself around Bohdan's feet. "A snake!" — yelled Bohdan and fell to the ground.

Данчик кинувся Богданові на допомогу, але йому заступила дорогу стара жінка.

Danchyk rushed to help him out, but an old woman blocked his way.

— Баба Зозулице, невже це ви? — спитав здивований Данчик.

— Чи не будеш ти мій унук Данчик? — здивувалася баба.

"Grandma Zozulytsia, is it really you?" — asked the surprised Danchyk. "Arn't you my grandson Danchyk?" — wondered the old woman.

Побоюючись, щоб Богдан не вбив гадюки, баба Зозулиця звільнила козака з гадючих пут.

Fearing that Bohdan might kill the snake, Grandma Zozulytsia freed him from its coils.

(Кінець розділу XXII)

(End of Chapter XVII)